

گزارش «وطن امروز» درباره فعالیت‌های گروه «مادرانه»

معلمی بازمزمه محبت

گروه فرهنگ و هنر: مستند «مادرانه» یکی از جدیدترین تولیدات دفتر مطالعات جبهه فرهنگی انقلاب اسلامی است که چندی پیش رونمایی شد و از شبکه مستند سیما روی آنتن رفت. این مستند که همزمان با ولادت حضرت فاطمه زهرا سلام‌الله‌علیها و روز مادر منتشر شد، با استقبال خوب مخاطبان بویژه بانوان و مادران در فضای مجازی روبه‌رو و در ادامه هم پیش این مستند در شبکه‌های افق و مستند با اقبال مخاطبان همراه شد. مستند «مادرانه»، وایتگر تلاش جمعی مادرانی است که دست در دست کودکان خود برنامه‌های جمعی جذاب و باشناط برای رشد فرزندان‌شان بر گزار می‌کنند. مستند در این مسیر، سختی‌ها و صبر و بردباری کلنجار رفتن با کودکان را هم بخوبی به تصویر می‌کشد. درباره مادرانی که تلاش آنان در این مستند به تصویر کشیده شده است، باید گفت این عده قبل از تولید این مستند با هماهنگی یکدیگر، گروهی تشکیل داده‌اند و نام آن را گروه «مادران و کودکان» گذاشته‌اند. اعضای این گروه هر از گاهی دور هم جمع می‌شوند و تجربیات خود را با هم در میان می‌گذارند و در این میان نحوه صحیح رفتار با کودکان و بازی با آنها و نحوه مقابله با مشکلات و سختی مادری را یاد می‌گیرند. از دیگر کارکردهای این گروه، تفریحات دسته‌جمعی و رقم زدن تجربیات جدید است. اما نکته قابل تأمل دیگری که درباره این مادران می‌توان

گفت این مساله است که این مادران جمعی از دوستان فعال دانشجویی سابق هستند که اکنون وظیفه مادری را بر دوش دارند و چند سالی است برای رشد همگام مادر و فرزند اقدام به سازماندهی گروه‌های «مادرانه» در فضای مجازی و حقیقی می‌کنند. مادران در مادرانه برنامه‌های جمعی جذاب و آموزنده‌ای برای خود و کودکان‌شان اندیشیده و اجرا می‌کنند که از این میان می‌توان به دوره‌های آموزشی، تبادل کتاب و... اشاره کرد.

به هر حال تشکلهای مردمی که فعالیت‌های مشابهی در راستای توانمندسازی «مادر و کودک» دارند، چند سالی است رونق پیدا کرده و به نظر می‌رسد هر چه اینگونه فعالیت‌های گروهی بیشتر شود، سطح فرهنگی نسل آینده کشور بیشتر ارتقا پیدا خواهد کرد.

اگر بخواهیم موشکافانه به مستند «مادرانه» نگاهی بیندازیم، می‌توان از چند وجه به این موضوع پرداخت؛ یکی از این موارد نخستن پای صحبت‌های علیرضا باغشنی، کارگردان این مستند است که بدون شک حرف‌های جالبی برای گفتن دارد. بعد دوم پرداختن به این مستند از دریچه روانشناسانه است و بعد سوم هم به اهمیت کار گروهی این مادران در شرایط سخت اقتصادی که این روزها بر کشور حاکم است، مرتبط است که در ادامه به این موارد پرداخته شده است.

یادداشت سازنده «مادرانه» درباره روند ساخت مستند

روایت خلق «مادرانه»

قرار دهیم تا خداوند از فقلش ما را روزی دهد. اشتباه نکنید، روزی فقط مال و ثروت و پول نیست، سوژه خوب هم روزی خداست، سوژه‌ای که بتوانی فیلمش را بسازی و با آن فیلم، فرهنگ مقدس اسلامی و انقلابی را نشر دهی.

۲ سال قبل هم نزد یکی از اساتید که بودم در اهمیت خانواده و مادر چنین می‌گفت: «انقلاب اسلامی یکی از شئون اصلی‌اش خانواده است و محور خانواده مادر است؛ محوری که براحته از کنارش می‌گذریم و در رسانه خیلی جدی‌اش نمی‌گیریم، همان روزها بود که پیشنهاد ساخت مستندی با موضوع مادر به این حقیق شد».

خداوند عنایتی کرد و سوژه‌های مقابل قرار داد که بتوانم با ساخت مستندش حداقل کاری در این زمینه کرده باشم. یکی از دوستانی که سوژه مورد نظر را به من معرفی کرده بود، اینچنین برام گفته بود: «مجموعه‌ای از مادران جوان هستند که با موضوع مادری کارهای بسیار خوب و جالبی انجام داده‌اند. دور هم جمع شدند و برای رشد خود و کودکان به صورت هم‌زمان برنامه‌ریزی می‌کنند و ده‌ها کار شایسته و جذاب دیگر».

به هر حال با پژوهش‌هایی که داشتیم، متوجه شدیم مجموعه‌ای در تهران وجود دارد که اعضای آن خانم‌هایی هستند که در زمان دانشجویی خود در یک تشکل دانشجویی کار فرهنگی می‌کردند و حالا پس از اینکه ازدواج کرده و صاحب فرزند شده‌اند، فعالیت فرهنگی خود را در حوزه فرد دیگری و با اهدافی دیگر ادامه می‌دهند. آنان اکنون وارد فاز جدیدی از زندگی به نام «مادری» شده‌اند و بر همین اساس تصمیم گرفته‌اند مجدداً در کنار یکدیگر جمع شده و هویت مادری خود را ارتقا بدهند. این سوژه باعث شد توجه‌مان به آن جلب شده و مستند مادرانه تولید شود.

دقت داشته باشید که این روزها، غفلت زیادی نسبت به مسؤلیت مادری می‌شود و شاید در دید بعضی افراد، مادری به عنوان یک ضعف شمرده شود، چرا که باعث می‌شود آن فرد از درس خواندن باز بماند، آزادی خود را تا حدی از دست بدهد و... بنابراین احیا و توجه به این مقوله مهم نیاز به یک رسانه دارد و مستند بهترین رسانه برای بیان آن است. جالب است بدانید این گروه از بانوان که سوژه مستند مادرانه هستند، اقدامات در خوری در این زمینه انجام می‌دهند؛ از فعالیت‌های

تشکلی تا تولید محتوا در فضای مجازی و تبلیغات، برای مثال، تشکلی به نام «مادران محله» را تشکیل می‌دهند و با فعالیت‌های هدفدار تلاش می‌کنند به موضوعات مهمی مانند رشد هم‌زمان مادر و کودک، اقتصاد مقاومتی، فرزندآوری، بازی با کودکان و... بپردازند.

موضوع افزایش جمعیت و مشکلات اقتصادی از جمله موضوعاتی است که بعضاً زوج‌های جوان را درباره فرزندآوری دچار تردید کرده است. یکی از اقدامات بسیار خوبی که در این تشکل مادرانه پیگیری می‌شود، پاسخ به همین موضوع است. اعضای این تشکل، همگی دارای فرزند بوده و به نوعی با این مشکلات روبه‌رو هستند اما با برنامه‌ریزی مناسب سعی کرده‌اند این مشکلات را پشت سر بگذارند. این تجربیات در اختیار دیگر اعضا گذاشته می‌شود و آنان می‌توانند با بهره‌گیری از این تجربیات، بهتر عمل کنند. به نظرم، مسؤلیت مادری و تربیت فرزند یک گونه از جهاد است که دغدغه اصلی من برای ساخت مستند مادرانه را شکل داد. وقتی مادر و کودک در کنار هم تربیت شوند، جامعه ارتقا می‌یابد.

یکی از فعالیت‌هایی که علاقه‌مند بودم درباره آن فیلم بسازم فعالیت‌های خودجوش مردمی است که نه به جایی متصل هستند و نه از جایی خط می‌گیرند. این افکار در ذهن من بود تا اینکه دوستانی که در حوزه مادری، بحث فرزند و بازی کار می‌کنند، گروه مادرانه را در همین زمینه به من

معرفی کردند. به همین خاطر با همسرم راهی تهران شدیم و به ضبط این مستند پرداختیم. از نزدیک شاهد اقدامات این مادران جوان انقلابی و تحصیلکرده بودم. با چشم‌های خود دیدم که چه کارهای ارزشمندی انجام می‌دهند؛ با فعالیت‌های‌شان هم خودشان را رشد می‌دهند و هم فرزندان نونهال‌شان را. به مادری افتخار می‌کردند و مادر شدن را اولویت زندگی خود قرار داده بودند، درست برعکس جامعه امروزی که مادری دیگر افتخار دختران ما نیست و جای آن را دکتر شدن و مهندس و کارمند بودن گرفته است.

این گروه در تهران بودند؛ شهری که معروف است مردم مشغله‌های‌شان زیاد است و سبک‌های زندگی‌شان متفاوت‌تر. حال اگر در میان مشغله‌ها و این نوع سبک زندگی، چنین گروهی با این آرمان‌های زیبا مشغول فعالیت است، بالطبع در شهرها و روستاهای دیگر خیلی آسان‌تر می‌شود

نمونه‌سازی کرد. قبل از زمان تولید مستند به این موضوع فکر می‌کردم که اگر بتوانم خوب و جذاب سوژه را روایت کنم و فیلم هم دیده شود، شاید بشود مثل این گروه صدها نمونه دیگر در کشور مادر و کودک تلاش کنند و انقلابی بمانند و انقلابی تربیت کنند، می‌شود همان آرمان انقلاب اسلامی. مادران صاحب فرزند کوچک که دغدغه رشد خود و بچه‌شان را دارند، اصلی‌ترین و مهم‌ترین قشر مورد هدف این فیلم را تشکیل می‌دهند. اولویت دوم مخاطبان این مستند را تمام دختران و زنان، حتی آنهایی که هنوز ازدواج نکرده‌اند تشکیل می‌دهند. ما با این مستند قصد داریم هویت مادری آنها را به این قشر از مردم جامعه پیدآوری کنیم. اولویت بعدی خانواده‌ها و زن و شوهرها هستند تا بتوانند شبیه این موقعیت‌های فیلم را درون خانواده‌های خود ایجاد کنند.

آخرین اولویت ما مجموعه‌های متشکل از خانم‌ها هستند، زیرا داخل کشور مجموعه‌های مختلف فرهنگی، دینی و دانشجویی از زنان داریم و می‌خواهیم به آنها بگوییم بیایند و جمعی را شبیه «مادرانه» برای خودشان ایجاد کنند.

یکی از سختی‌های این کار، حضور من به عنوان یک کارگردان مرد در جمع‌های زنانه بود که این مشکل یکی از

بزرگ‌ترین مسائل ما در مسیر ساخت این مستند بود، البته به همراه همسر در این جمع‌ها حضور می‌یافتم تا اینکه در نهایت این فیلم را به پایان رساندم. این مستند بستر رشد مادر و کودک در کنار یکدیگر را به تصویر کشیده است و آنها باید در کنار هم باشند. کنترل کردن فضای این ۱۵ خانم به همراه ۴۰ کودک در آن حضور داشته باشند کار بسیار سخت و دشواری بود و یکی دیگر از مشکلات در مسیر ساخت این مستند بود. البته خداوند کمک کرد و شاهد بودیم که در جریان ساخت این مستند مادران و بچه‌ها خیلی حضور دوربر را احساس نکردند.

پژوهش مستند «مادرانه» از آبان‌ماه سال گذشته آغاز شد و بعد از ۳ هفته یعنی آذرماه وارد مرحله تصویربرداری ساخت آن شدیم. مرحله تصویربرداری ۱۰ روز در تهران طول کشید و بعد کار تدوین آن در مشهد انجام و پس از ۵۰ روز مستند آماده نمایش شد.

این درست که کارگردانی مستند «مادرانه» بر عهده من بود اما پشت صحنه این جریان، دوستانی قرار داشتند که در خانه «همبازی» دفتر مطالعات جبهه فرهنگی انقلاب اسلامی فعالیت می‌کنند و آنها بودند که به من در این زمینه کمک‌های فراوان و بسیار خوبی کردند. کشف اولیه گروه مادران نیز توسط آنها انجام شد و به لطف خداوند، مستند «مادرانه» با کمک و همکاری مجموعه مادرانه و دفتر مطالعات جبهه فرهنگی انقلاب اسلامی تولید و بارها و بارها از شبکه‌های مختلف سیما پخش شد.

خودمان هم فکرسر را نمی‌کردیم که بازخوردی به این خوبی داشته باشد. از اقصی نقاط کشور تماس می‌گرفتند و پیام می‌فرستادند که چگونه می‌توانند با این گروه ارتباط داشته باشند یا اینکه گروهی خودجوش برای محله و شهر خود تشکیل دهند.

مستند مادرانه فقط روایت یک نمونه است از هزاران اتفاق زیبای خودجوش انقلابی که در این کشور وجود دارد؛ اتفاقاتی که می‌توانند به‌تدریج جریان ساز باشند و انسان‌ساز. ای کاش این اتفاقات برای متدبران فرهنگی ما مهم باشد و دوستان رسانه‌ای من هم به دنبال کشف و روایت این قصه‌ها بروند، آنگاه می‌توان امید داشت که در جنگ نرم همه‌جانبه دشمن، دفاعی جانانه صورت گیرد.

یادداشت یکی از مادران گروه «مادرانه» درباره فعالیت‌های گروه

نقش اجتماعی مادران

برای ما مهم است. اینکه مادر رشد کند، مهارتی پیدا کند و... در این فرآیند مادر باید احساس کند دارد کار مفیدی انجام می‌دهد و حضورش دستاوردهایی برای خود او نیز دارد. توجه به این موضوع، به استمرار این جلسات کمک می‌کند. یک مساله در این روزها این است که وقتی من مادر می‌شوم، می‌بینم که ظرفیت‌های حضور اجتماعی‌ام را دارم اما در عین حال برای من دیده نشده است که در کنار نقش مادری، نقش‌های دیگر خودم را هم دنبال کنم. در نتیجه این وضعیت برخی مادران ناچارند قید حضور اجتماعی یا حتی تحصیل را بزنند و در مقابل برخی ناچارند کار تربیت فرزندشان را به دیگری بسپارند اما برای ما مهم بود که در این جمع همه این هویت‌های زنانه کنار هم دیده شود. راستش برای ما امکان این بود که مربی از بیرون دعوت کنیم و فضایی شبیه مهد با یک مربی مستقل، برای بچه‌ها ترتیب دهیم اما نگاه ما این نبود و می‌خواستیم خودمان هم رشد کنیم و توانایی‌های جدیدی را به دست آوریم. به عنوان مثال اینکه من به عنوان مادر یاد بگیرم چطور با بچه بازی کنم،

می‌تواند تشدید شود. برای پیشگیری، ما تلاش می‌کنیم اولویت را به نیازهای زیستی کودکان بدهیم، چرا که به عنوان مثال گرسنگی آنها خودش به درگیری‌ها دامن می‌زند اما بالاخره کودکان با هم دعوا می‌کنند و گلاویز می‌شوند. این وسط خیلی مهم است مادر این موارد را طبیعی بداند و آن را به چالش جدیدی تبدیل نکند. اما چطور می‌شود مانع درگیر شدن مادران در اختلافات کودکان شد؟ در جمع‌های ما یکی از مؤلفه‌های خیلی مهم، «مادری کردن در حق بچه‌های همدیگر» است. یعنی وقتی داریم در این جمع حاضر می‌شویم، در نظر می‌گیریم قرار است به بچه دیگری به اندازه فرزند خود محبت کنیم. کسب این هویت اهمیت زیادی دارد. ما در جلسات خودمان این موضوع را دائم به خود تذکر می‌دهیم. نکته دوم توجه به نیازهای مادر است. وقتی مادر کودکش را در جمعی همراهی می‌کند، بالاخره بعد از مدتی این سوال برایش مطرح می‌شود که این فعالیت چه دستاوردی برای من دارد؟ یکی از تفاوت‌های ما با جمع‌های مادر- کودک معمول این است که خود مادر هم

